

עטרת צבי

מתורתו של רבנו מרן ראש ישיבת גרודנא הגאון רבי צבי דרבקין שליט"א

"קיום המצוות לעשות רצון ה' ולא כדרך חיים"

החפצא של קיום תורה ומצוות הוי שהם ההיכ"ת לעשות רצונו ית', וכל מעשינו וכונתנו היא לעשות נחת רוח לבורא ית', אבל תורה בתורת "דרך חיים" כשלעצמה איננה שלימות העבודה, וענין העגל היה לנתק את הענין הזה של עבודה בשביל לעשות נחת רוח, אלא קיום תורה ומצוות כ"דרך חיים" וזה קיצוץ הנטיעות.

וביאר החת"ס שמה שהיו השבטים מבזים את פנחס ואומרים "ראיתם מי שאבי אמו פיטם עגלים לע"ז יהרוג נשיא שבט בישראל", שהיתה להם טענה שקנאותו לא נבעה מקנאות לכבוד ה', אלא שלחם נגד הבעל פעור להשליט את דרך ה', אבל כוונתו היתה שיעבדו את ה' בבחינת עגל, וכך היה אצל יתרו שהעגל שפיטם לע"ז אפשר היה זה דרך ה' ומשפטו, אבל זה בבחינת העגל שהולך לפניו, ולא החפצא של לעשות רצונו ית' ולעשות נחת רוח לבורא ית', וזה לא מצדיק להרוג נשיא שבט, ובא הכתוב ויחסו

"פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתי מעל בני ישראל בקנאו את קנאתי בתוכם ולא כליתי את בני ישראל בקנאתי"

מבואר בחתם סופר שחילוק רב יש בין חטא דבעל פעור לחטא העגל, שכן בעל פעור הוי כפירה גמורה בהשי"ת, צורת עבודתו היא לומר שלית דין ולית דיין ואיש אשר יעלה בלבו יעשה, ולא רק "הישר בעיניו", אלא גם "המקודש בעיניו" אם יעלה על דעתו לבזותו יעשה, שזאת היא הפקירות מוחלטת.

ומשא"כ חטא העגל, שאמנם יש בזה קיצוץ בנטיעות במה שעשו עגל אשר לא ציוה ה', אבל מ"מ לא ביקשו לעזוב את "דרך ה'", ואת התורה שקיבלו עליהם רצו להמשיך בה, אלא שכיון שסברו שמשה מת ביקשו אמצעי להמשיך את השפעת הקדושה, אלא שכיון שעשו זאת שלא ע"פ ציווי ה' הוי עבודה זרה, ועיין בבית הלוי שהרחיב בזה.

עכ"פ נראה שנאמר בזה שהיסוד בעבודת ה' הוא שהיא אינה רק לקיים את מצוות התורה שניתנו ונתחייבנו בה כ"דרך חיים", אלא כל

שאכן קנאותו היתה על כבודו ית' שנתחלל במעשה החטא.

מפני מה זכה יהושע להיות המנהיג

"וידבר משה אל ה' לאמר יפקד ה' אלוקי הרוחת לכל בשר איש על העדה"

ואיתא במדרש (רבה כא, יד): מה ראה לבקש הדבר הזה אחר סדר נחלות, אלא כיון שירשו בנות צלפחד אביהן אמר משה הרי השעה שאתבע בה צרכי, אם הבנות יורשות בדין הוא שירשו בני את כבודי, אמר לו הקב"ה 'נוצר תאנה יאכל פריה', בניך ישבו להם ולא עסקו בתורה, יהושע הרבה שרתך והרבה חלק לך כבוד והוא היה משכים ומעריב בבית הועד שלך, הוא היה מסדר את הספסלים והוא פורס את המחצלות, הואיל והוא שרתך בכל כוחו כדאי הוא שישמש את ישראל שאינו מאבד שכרו, 'קח לך את יהושע בן נון' לקיים מה שנאמר נוצר תאנה יאכל פריה, ע"כ.

וצריך להבין מפני מה סבר משה שאם הבנות יורשות ראויים גם בניו לרשת את כבודו, ומה השייכות בין הדברים.

ונראה לבאר, שהנה מצאנו בעבד עברי שעובד את ה' ולא את הבת, והביאור בזה הוא שלא שייך בעבד עברי דין ירושה, כיון שאי"ז ממון שניתן למכירה כמו"כ אינו ניתן להעביר בירושה, ומשום כך אין הבת יורשת אותו, ומה שהוא עובד את ה' אי"ז מדין ירושה אלא מפני שהבן "קם תחתיו", שרשות האב ממשיכה אצל הבן.

ודין זה שהבן קם תחת אביו התחדש למשה רבנו בפרשת בנות צלפחד, שכן קודם לכן

סבור היה משה שאין כלל דין ירושה בבנות, ומה"ט עבד עברי עובד את ה' ולא את הבת, אולם לאחר ששמע שבנות כן יורשות ובע"כ שהחילוק שבין בן לבת הוא לעניין זה שהבן קם תחת אביו ולא הבת, וממילא סבר משה שזה שייך גם לעניין שררה, שאף שלא שייך בה דין ירושה, שכן אי"ז ממון, אכן מאחר שהבן קם תחת אביו ראוי שיקום תחתיו אף לעניין שררה.

ומבואר במדרש שהטעם שבניו לא ירשו אותו הוא כיון שצריך להיות ראוי כדי לרשת את השררה.

ויהושע הוא זה שנבחר להיות המנהיג של כלל ישראל, ומבואר במדרש הנ"ל שהטעם הוא משום ששימש את משה וסידר את הספסלים בבית המדרש, ולכאורה צריך ביאור מה עניין שימושה של תורה למנהיג? והלא מנהיג צריך להיות אדם היודע להלך כנגד רוחו של כל אחד ואחד, ולא כזה הספון כל ימיו בבית המדרש.

אכן הביאור הוא ע"פ מה שאמר התנא באבות כל העוסק בתורה וכו' ונותנת לו ממשלה וחקיקור דין ונהנין ממנו עצה ותושיה וכו', פירושו של דבר שע"י התורה אדם מגיע להכל, וכמו כן למדים אנו את המעלה של "גדולה שמושה יותר מלמודה", והיינו שיותר ממה שאדם גדל מעצם הלימוד, הוא גדל מהדבקות ברב ובביהמ"ד, וזהו ענין סידור הספסלים שבזה הוא בטל לביהמ"ד ונקשר לשם, וזהו עיקר ההצלחה! וכך נעשים גדולי תורה, בעיקר מ"האיש תם יושב אוהלים" יותר מהלומדס'.

(נאמר בישה"ק בשב"ק פרשת פנחס תשס"ו)